

SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XVIII (13)

No. (Štev.) 12

DES LOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES.

23. marca (marzo) 1961

Po dvajsetih letih

Dogodki so se razvijali s tako naglico, da smo jih komaj mogli sproti dojemati. Posledice in učinkov teh dogodkov pa se niti zavedati nismo mogli zaradi njihove neslutene razsežnosti. Ko je nacistična propaganda pripravila pot, ja marca meseca 1938 izginila iz zemljepisne karte Evrope država Avstrija. Šlo je brez boja. Še istega leta, oktobra meseca, je Češko-Slovaška „odstopala“ Hitlerju sudetsko-nemške kraje kot posledica monakovskega sporazuma. Avgusta 1939 je ves svet z državniki in diplomati vred začuden in presenečen obstal: Stalin in Hitler sta sklenila pakt. Naslednji mesec je bila pregažena Poljska, ki je postala plen Hitlerja in Stalina. Aprila 1940 je nemška vojska zasedla Dansko in Norveško. Takoj zatem, meseca maja, je pregazila Belgijo, Holandijo in Luksemburg. Koncem istega meseca je skoro 300.000 angleških vojakov izvedlo zgodovinski pobeg iz Evrope pri Dunquerqu. Štirinajst dni zatem so Nemci v Parizu razobesili kljukasti križ, ne da bi jih pri poletu preko Francije vsaj za eno uro zadržala Maginotova linija.

Vse premagane države so imele svoje vojske, zaveznike in mnoge tudi obljube in pogodbe o pomoči. Vojske niso mogle dati odpora nacistični udarnosti, zavezniki so bili v skrbeh vsak za sebe, pakti so ostali kosi papirja.

Ko je imel Hitler v oblasti skoro vso Evropo, ko Angleži še malo niso vedeli, če jim bo uspelo rešiti se, in ko ameriški vojni stroj še ni bil v teku, se je znašla Jugoslavija, ki si je na vso moč prizadevala, da bi ostala nevtralna, pred Hitlerjevo zahtevo, da pristopi k Trojnemu paktu.

Jugoslavija je pristop k paktu podpisala 25. marca 1941 z istočasnim izjemnim zagotovilom Nemčije, da bo ta spoštovala suverenost in nedotakljivost Jugoslavije in da ne bo zahtevala prevoza čet preko jugoslovanskega ozemlja za časa vojne.

Podpis pristopa k Trojnemu paktu je prinesel mnogo diskusij. Kdor pa hoče imeti trdno oporo za pravilno presojo tega dogodka, si mora najprej odgovoriti na dve vprašanji: Kdo so bili odgovorni državniki in politiki za podpis in zakaj so to storili.

Knez namestnik Pavle je bil z vso svojo miselnostjo usmerjen k zapadnim zaveznikom. Tja so ga vezali tudi družinski odnosi. Ni mogel biti oboževalec nobenega totalitarizma, ker je bil v osnovi in po naravi demokrat. Bil je bolj intelektualec kot vojak. Kot državnik pa moder in preudaren. Predsednik vlade Dragiša Cvetković ni bil noben germanofil, niti simpatizer osil ali nacizma. Dr. Maček, podpredsednik tedanje jugoslovanske vlade, je z vsem svojim življenjem in delom dokazal, da je pripravljen storiti le tisto, kar je po njegovi vesti in prepričanju v korist Hrvatov. Dr. Kulovec in dr. Krek sta bila v vladi predstavnika slovenskega naroda, ki je v svoji zgodovini od vseh narodov Jugoslavije imel najbridkejšo izkušnje z nemškimi sosedom in mejašem. Poznala sta krute načrte nacistov o usodi Slovencev. Oba pa sta neposredno doživljala strahote prve svetovne vojne in sta mogla slutiti nesrečo, ki bi jo prinesla Slovincem nova vojna.

Državniki in politiki s tako miselnostjo in usmerjenostjo so morali odločiti, ali podpis pakta ali vojna; tretje poti ni bilo. Upoštevali so dejstva, da je Hitler premagal skoro vse evropske vojske, da je Jugoslavija obkrožena od njegovih čet, da jugoslovanska vojska nima niti potrebne opreme, ne municije, ne modernega orožja, da ni pričakovati od nikoder nobene pomoči in da bi bila vojna brez izgleda na kakršnih koli, vsaj zavlačevalni uspeh; uvideli so, da s podpisom pakta odvrnejo neposredno nesrečo vojnega spopada in njegovih posledic, ohranijo državo in pridobijo na času.

Podpis pakta se je upiral čustvom. Razum ga je terjal. Odgovorni državniki in politiki, tako srbski, hrvatski kot slovenski, so bili pripravljene žrtvovati svoj osebni prestiž pred čustvenim narodom, da rešijo državo in narodom odlečijo ali odvrnejo nesrečo.

Razum in odgovornost pa sta se morala umakniti spletkam, strahom in neodgovornosti. Nekaj oficirjev, kate-

Ameriška pomoč za gospodarski dvig Južne Amerike

Za borbo proti komunizmu v južni Ameriki in za „spremenitev desetletja 1961 do 1970 v zgodovinsko desetletje demokratskega napredka“, je ameriški predsednik Kennedy pretekli teden objavil iz Bele Hiše svoj desetletni gospodarski načrt za ameriško pomoč latinski Ameriki, se pravi državam južno od ameriško-mehiške meje. Načrt obsega deset osnovnih točk, ki so: 1) Nov desetletni načrt za demokratski napredek držav; 2) Sestanek Medameriškega gospodarskega in socialnega sveta, na katerem naj se začne množično načrtno delovanje za zboljšanje gospodarske in socialne ravni prebivalstva; 3) Kot prvi korak bodo ZDA dale latinski Ameriki na razpolago 500 milijonov dolarjev; 4) Začne naj se gospodarsko združevanje posameznih držav kot prvi korak proti obširnim trgov in večji gospodarski tekmi; 5) ZDA so pripravljene sodelovati v resni gospodarski tekmi s takimi tržišči; 6) ZDA bodo pospešile svoj mirovni načrt za razdeljevanje hrane; 7) Sestavitev načrta, po katerem bodo vsi latinski narodi mogli uživati čuda moderne znanosti; 8) Hitro izvajanje načrta o vežbanju tistih, ki naj vodijo razvijajoča se gospodarstva po posameznih državah; 9) ZDA se ponovno obvežejo priskočiti na pomoč sleherni državi, katere neodvisnost bi bila ogrožena s katere koli strani; 10) Latinski narodi naj bogatijo življenje in kulturo ZDA.

Med južnoameriškimi državami je bil Kennedyjev načrt na splošno dobro sprejet, razen seveda na Kubi, kjer je Castro zatrjeval, da se latinska Amerika „ne bo dala kupiti s 500 milijoni dolarjev, ker ona sploh nima cene“ in pa v Braziliji, kjer novi predsednik Quadros spravlja brazilsko politiko na nevarno stezo tkzv. nevtralnosti, s katero da hoče čim bolj izmognati i ameriško i sovjetsko gospodarstvo za svojo korist.

Kennedyjev desetletni načrt predvideva trenutno ameriške državne pomo-

či latinski Ameriki po 500 milijonov dolarjev letno. Poleg teh dolarjev, ki prihajajo iz državne blagajne, se pravi naravnost od ameriških davkoplačevalcev, pa je predvideno, da naj bi ameriški zasebni kapital, se pravi velika trgovska podjetja, vlagala letno do 1.000 milijonov dolarjev v latinsko-ameriško gospodarstvo, tako bi bil letni pritek ameriškega kapitala v dežele južno od Rio Grande 1.500 milijonov dolarjev, ali v 10 letih 15 milijard dol.

S tem bi ZDA v dajanju pomoči latinski Ameriki prekoračile znameniti Marshallov načrt za opustošeno povojno Evropo, po katerem so spravile tja v prvih petih letih 13 milijard dolarjev. Kaj je Evropa iz teh dolarjev napravila, vidi danes ves svet. Zlasti latinska Amerika je vsa leta očitala ZDA, da so se zanimale gospodarsko samo za Evropo, njo pa zapostavljale. Latinci menijo, da bi se mogli tudi oni tako dvigniti, če bi dobili dolarje. Pozablja pa latinska Amerika, da nima gospodarske, socialne in tehnične tradicije, kakor jo ima Evropa ali kakor jo imajo ZDA. Po mnenju ameriških in evropskih gospodarskih strokovnjakov je latinska Amerika danes na stopnji ZDA v začetku tega stoletja, z nerazvitimi tehničnimi metodami in strahovito slabo vodenim gospodarstvom, s katerim je brez temeljitih sprememb težko dvigniti produkcijo, kar je osnovna podlaga za zvišanje življenjske ravni slehernega naroda.

V ZDA so ob tej priliki tudi objavili, da so ZDA in svobodni zahodni blok v letih od 1955 do danes letno dajale pomoči zaostalim državam po 7 milijard dolarjev, medtem ko je sovjetski blok, kljub vsej svoji propagandi, pošiljal letno zaostalim državam pomoči za komaj 715 milijonov dolarjev letno, se pravi desetkrat manj. Tako je svobodni zahodni blok z USA na čelu razdal v zadnjih petih letih ok. 35 milijard gospodarske pomoči v raznih oblikah, sovjetski pa ok. 3 milijarde dolarjev.

Izstop Južnoafriške zveze iz britanske skupnosti narodov

Na konferenci predsednikov držav britanskega Commonwealtha, ki je bila pretekli teden v Londonu, je bila letos središče debate Južna Afrika, kjer ima vladajoča stranka belcev s predsednikom Verwoerdom na čelu v programu vzdrževati necmejeno gospodarstvo nad črnci. Ta program imenujejo apartheid, se pravi popolna ločitev med črni in belim prebivalstvom, v škodo prvemu. V Južni Afriki n. pr. še vedno črni ne smejo hoditi po pločnikih, po katerih hodijo belci, prav tako se ne morejo voziti v tramvajih, avtomobilih in vlakih v istih vagonih z belci in tudi ne smejo posecati istih gostinskih obratov. Verwoerd je na konferenci zahteval, da naj njegovo državo ostali predsedniki pustijo takšno kakršna je in vztrajno drdli, da svoje politike ne bo spremenil. Prav tako je objavil, da ji bo dal 1. maja tere bo izločena britanska krona. Toda t. l. novo republikansko ustavo, iz katere republikanski ustavi je Južna Afrika pripravljena še naprej ostati v

rim tudi sporazum s Hrvati ni šel v račun, je izvedlo državni udar. 27. marec je dal razvoju drugo smer. Kdor je tega jutra opozoval na beograjskih ulicah naščuvano, lahkomišelnost in fanatično brezglavo množico, se je moral zgroziti. Ta množica je bila podobna čredi, katero neznana sila vodi po poti, ki vodi v prepad. „Bolje rat nego pakt“, je bilo geslo, s katerim so se mešali vzkliki Stalinu in kralju Petru; nađ jugoslovansko trobojnico pa sta se tu in tam zarezala srp in kladivo... Civilisti in vojniki, orožniki in uradniki, vse je bilo pomešano v gmoto, ki se je valila sem in tja.

Neodgovorni in nerazvodni so se polastili 27. marca državne krmila... 6. aprila je bila nesreča tu.

M. S.

Laos: ZDA svarijo Moskvo

Med mnogimi problemi, ki ločijo svobodni Zahod in komunistični Vzhod, je Laos eden trenutno najbolj nevarnih za povzročitev vojne eksplozije. Zato je Kennedy poslal svojega poslanika Thompsona nazaj v Moskvo s hladnokrvno ponudbo Hruščevu. Thompson je lovil Hruščeva iz Moskve v 2.300 km oddaljeni Novosibirsk, kjer mu je izročil Kennedyjevo poslanico in se spustil z njim v štiri ure trajajočo konferenco. Kennedy je poveril Thompsonu, da naj govori v njegovem imenu. Ta je v tem svojstvu izjavil Hruščevu, da ZDA resno mislijo napraviti Laos za resnično nevtralnno deželo. „Ko ZDA govorijo o nevtralnosti,“ je izjavil Thompson, „mislijo na resnično nevtralnost.“ Poleg tega je Thompson ponudil Hruščevu naslednje, pod pogojem, da tudi sovjeti storijo svoje:

1) ZDA so pripravljene umakniti svojo vojaško misijo iz Laosa, kjer je pet let vadila kraljevo laosko vojsko; 2) ZDA so pripravljene pošiljati svo pomoč Laosu skozi mednarodno komisijo. Gotov del te pomoči bo lahko pripadel tudi področju, nađ katerim vladajo prokomunistične sile Pathet Laoa, če se bodo mirno vključile v ostalo laosko vojsko in priznale novo izvoljeno laosko vlado; 3) ZDA je pripravljena javno in pisмено priznati resnično nevtralnost Laosa.

Thompson je nato vprašal Hruščeva, če so sovjeti pripravljeni prenehati s pomočjo laoskim prokomunističnim upornikom in tudi javno in pisмено pristati na laosko nevtralnost. Prav tako je Thompson zahteval od Hruščeva, da mora pritisniti na rdečo Kitaj-

sko, da bo odobrila vse, kar bi sklenila Moskva in Washington glede Laosa.

To so bile ameriške ponudbe. Toda Thompson je istočasno z njimi resno opozoril Hruščeva, da Kennedy smatra bodočnost Laosa in vse jugovzhodne Azije za življenjsko važno za ZDA. ZDA so pripravljene tolerirati resnično nevtralnost, ne bodo pa pod nobenimi pogoji in pod nobenimi okoliščinami tolerirale komunističnih poskusov zagospodariti ali kolonizirati tamkajšnje države, med njimi Laos. ZDA bo proti takim poskusom uporabile vsa sredstva, ki jih imajo na razpolago. Če Hruščev namerava laosko žerjavico razplamteti, bodo ZDA takoj reagirale. Za vsaka dva topova, ki jih bodo komunisti dobili v Laosu, bodo ZDA poslane kraljevi vojski tri topove.

Medtem ko so se velesile med seboj razgovarjale o položaju v Laosu, pa se je protikomunistični general Fumi odpejal v Kambodjo na razgovor s pobeglim nevtralističnim princem Suvano Fumo, ki se je pravkar vrnil iz prokomunističnega severnega Laosa. Oba sta sklenila, naj bi nevtralna komisija Malaje, Burme in Kambodje nadzirala premirje v Laosu, Laos pa bo v tem slučaju vzdrževal strogo nevtralnost med Zahodom in Vzhodom.

Toda strokovnjaki za tamkajšnje področje menijo, da bo Laos tako nevtralnost težko ohranjal. Nevtralni Laos, ki naj bi služil za obrambni nasip med komunističnim severnim Vietnamom in rdečo Kitajsko ter svobodno Kambodjo, Burmo in Malajo, po mnenju istih strokovnjakov, ni najprimernejša rešitev položaja.

ZDA ostanejo v zahodnem Berlinu

ZDA so minuli petek obvestile ZSSR, da jih nič več ne vežejo kateri koli dosedanji predlogi, ki so jih dale sovjetom za rešitev berlinskega vprašanja. Prav tako ameriško zunanje ministrstvo „popolnoma jasno izjavlja, da ZDA nimajo namena zmanjšati svojega vojaškega oporišča v Zahodnem Berlinu“.

Te izjave je dal časnikiarski govornik Bele hiše Lincoln White, ko so ga časniki spraševali glede izjav zunanjega ministra Ruska o stališču Kennedyjeve vlade do berlinskega vprašanja. White je izjavil, da se bodo morali kakršni koli razgovori s sovjeti o berlinskem problemu začeti znova v vseh

pogledih. Vse dosedanje koncesije smatrajo ZDA za neveljavne.

ZDA, Anglija in Francija so ponujale sovjetom koncesije leta 1959 na ženevski konferenci. Predlagale so, da bodo zmanjšale svoje vojaške oddelke v Zahodnem Berlinu na 11.000 mož, to število pozneje še skrčile, če bodo razmere dopuščale, oborožile te oddelke samo z navadnim orožjem in se vzdržale kakršne koli sovražne propagande in vohunstva proti sovjetom. Sovjeti so vse te koncesije takrat odklonili.

„Ker so sovjeti odklonili te predloge, smatramo, da nas ti predlogi nič več ne vežejo,“ je zaključil svojo izjavo White.

IZ TEDNA V TEDEN

V žilski prestolnici so bile 17. t. m. demonstracije proti novemu argentinskemu veleposlaniku Luisu Mariji de Pardo, ko se je vozil v vladno palačo zaradi izročitve poverljivih listin svoje vlade čilskemu predsedniku Alessandriju. Demokratsko čilsko časopisje je izgrede proti Argentinini obsodilo. — Stavka pristaniških delavcev v čilu povzroča vsak dan državi škodo 1 milijon dolarjev. Stavkovno gibanje se pa širi naprej ter je zajelo že tudi rudarje. Na nekaterih mestih je prišlo do spopadov med karabinerji in stavkujočim delavstvom.

Sestanek brazilskega predsednika Quadrosa in argentinskega predsednika dr. Frondizija je bil določen za 18. t. m. v obmejnem mestu med obema državama ob znanih vođopadih Iguazú. Zaradi obiska italijanskega predsednika Argentinini, ki pada ravno v tiste dneve, je odložen za nekaj dni. Sestanka obeh predsednikov se bo verjetno udeležil tudi predsednik uruguayskega vladnega sveta dr. Haedo. Vsaj uruguayski listi tako pišejo.

Castrova vlada na Kubi se nič več ne čuti tako varne, kakor poprej, ko je mislila, da je s tem, da se je predala na milost in nemilost sovjetom za vse čase zavarovana. Sedaj vidi, da sovjeti tudi na Kubi iščejo samo svojih koristi in se zato gospodarski položaj dežele vedno slabša. Na drugi strani pa Castrova vlada tudi uvideva, da je ljudstvo v večini sedanji vladi nenaklonjeno in da se nevarno organizira za končni spopad z njo. To zlasti potrjuje napad na petrolejsko rafinerijo

v Punta Gordia ob vходу v zaliv Santiago de Cuba dne 13. t. m., ko je z zgodnjih jutranjih urah neka ladja oddala več topovskih strelcev v rafinerijo biv. ameriške petrolejske družbe TEXACO in jo močno poškodovala. Ladja je po opravljenem napadu hitro odplula in je niso mogle dohiti ne kubanske ladje in tudi letala ne. Castrov režim je tudi zaskrbljen, ker vidi, da od južnoameriških držav ne dobiva odgovorov na svojo spomenico pred tremi tedni, ko je z njo znova obtožil Severno Ameriko, češ, da pripravlja napad na Kubo z namenom, da zruši tamošnjo sedanjo vlado, zato pa je v spomenici naprosil južnoameriške države, naj ta napad preprečijo. Za razpoloženje prebivalstva na Kubi je značilno tudi dejstvo, da je vse osebje kubanskega diplomatskega predstavništva v Hagu na Nizozemskem odstopilo, ker noče biti več v službi sedanjemu režimu.

Kongoški teroristi so prejšnji teden vdrli na področje portugalske kolonije Angola ter v obmejnih krajih pobili okoli 70 demačinov ter belih kolonistov. Na Portugalskem je zaradi govora Stevensona, ameriškega stalnega delegata pri OZN, proti kolonializmu v Afriki, in zaradi njegovega glasovanja, naj bi VS razpravljali tudi o položaju v Angoli, prišlo do ostrih izjav proti Ameriki. Ker je Portugalska tudi članica zahodnoevropske obrambne skupnosti, postane ta zadeva lahko nevarna, ker bi morebitni izstop Portugalske iz te obrambne skupnosti, imel za posledico njeno oslabi-

Zakaj le tako?

Ob 20-letnici smrti voditelja Slovencev dr. Antona Korošca sta dr. Miha Krek in Joško Krošelj v Zborniku-Kolektoru Svobodne Slovenije za leto 1961 napisala tri daljše članke, v katerih je prikazano najvažnejše delo pok. dr. A. Korošca tako za Slovence, kakor tudi za skupno državo Jugoslavijo. V objavljenem gradivu je bilo tudi poudarjeno, da dr. Korošec ni bil nikdar sovražnik Hrvatov, ampak v Beogradu vedno njihov zagovornik in da jim je pomagal, kadar je le mogel. To mu objektivni ljudje med Hrvati tudi priznavajo. So pa med njimi še vedno takšni, ki svojega sovražstva do dr. Korošca ne morejo prikriti niti 20 let po njegovi smrti.

To so najbolj nepomirljivi elementi med ustaši. Svoje sovražstvo do pok. voditelja Slovencev so znova pokazali v svojem glasilu „Hrvatska“, ki izhaja v Buenos Airesu. V božični številki so nemreč dne 25. decembra 1960 objavili tisti odlomek iz knjige pok. Svetozarja Pribičevića, ki govori o dr. Korošču.

Svetozar Pribičević, najhujši preganjalec Hrvatov in Slovencev v Jugoslaviji, ter z ORJUNO začetnik jugoslovanskega fašizma pod naslovom „Demokrat Korošec“ v zvezi z Živkovičevimi volitvami leta 1931 o dr. Korošču piše naslednje:

„Narod u Jugoslaviji nije mogao učiniti drugo nego bojkotirati ove izbore, što je uostalom i učinio. Skupštinski zastupnici nisu bili izabrani od naroda, već poslani od policije. Ministar pravosuđa u izbornoj vladi dr. Korošec povodom izbora uputio je sudovima 2 studena (novembra op. ur.) 1931 pod br. 129.150 jedan razpis, koji propisuje, da sve sudsko osebje treba uzeti učeska na izborima, jer bi se svaki protivni čin mogao smatrati zloupotrebom vlasti.“

Takšne Pribičevićeve ugotovitve bemo v ustaškem glasilu „Hrvatska“.

Kaj je torej na stvari? Takoj povemo, da je očitek, ki ga dela Pribičević Korošču glede volitev leta 1931 povsem krivičen. Kajti dr. Korošec je bil v vladi kralja Aleksandra ministar za promet od 6. januarja 1929 do 5. avgusta 1929. Tega dne je bil imenovan za ministra za gozdove in rudnike. Ker pa ni odobral unitaristične in centralistične politike ter vedno hujšega nastopanja proti slovenskim in hrvatskim narodnim zahtevam za zagotovitev nemotnega narodnega življenja in razvijanja vseh njegovih sposobnosti, je dne 28. septembra 1930 odstopil.

Nadaljnji važnejši politični dogodki v šestojanuarski vladi do volitev leta 1931 so bili naslednji: Dne 3. septembra 1931 je bila izdana ustava. 6. septembra 1931 objavljen zakon o volilnih imenikih in 10. septembra 1931 zakon o volitvah narodnih poslancev. 26. sep-

GORISKA IN PRIMORSKA

ITALIJANSKI STRAH PRED DVOJEŽIČNOSTJO

Italijanski strah pred dvojezičnostjo

Na Tržaškem je precej govora o uvedbi dvojezičnosti v javnem življenju. Seveda rešitev tega vprašanja hudo vznemirja italijanske tržaške kroge, in to ne samo neofašistične, ampak tudi demokratske kroge. Zgodilo se je tudi, da se je odvetniška zbornica v Trstu uprla nameri, da bi se sodne listine izdajale tudi v slovenščini. Misovci (neofašisti) so zagnali velik krik, njihov tržaški poslanec Geffer-Wondrich je poslal pravosodnemu ministru Gonelli pismo, v katerem pravi, da bi uvedba dvojezičnosti „zrušila do temeljev zadnjo obrambo italijanstva“. Poslanec trdi, da je itak nepotrebno uvajati dvojezičnost, ker tistih 50.000 Slovencev v Italiji itak pozna italijanščino. Pravosodni minister je misovcu odgovoril, da bo vprašanje dvojezičnosti pozorno preučil.

Vprašanje dvojezičnosti je prišlo na razpravo na seji tržaškega pokrajinskega odbora. Komunistični svetovalec je namreč predlagal, naj se pravilnik o poteku sej pokrajinskega odbora tako spremeni, da bodo slovenski svetovalci imeli pravico zahtevati prevode aktov v slovenščino. Seveda se je temu predlogu uprla večina svetovalcev. Tako je liberallec Jona dejal, da je na sodišču prepovedana uporaba slovenskega jezika na osnovi člena 137 kazenskega in 122 civilnega postopnika. Če bi se pa kdo skliceval na določila londonskega sporazuma, naj ve, da ta „niso nikdar postala za vse državljane obvezen zakon“. Svoj govor proti dvojezičnosti je

tembra istega leta so bile razpisane volitve poslancev in 29. oktobra 1931 je bila potrjena edina državna lista Petra Živkovića, volitve poslancev so pa bile dne 8. novembra 1931. leta.

Tako stoji stvari. Iz tega je razvidno, da dr. Korošec ob izdajanju volilne zakonodaje, razpisu ter izvedbi volitev dne 8. novembra 1931 sploh ni bil več član vlade, ker je bil že dne 28. septembra 1930 iz nje izstopil, pravosodni minister pa sploh nikdar ni bil.

Nič nimamo proti temu, da kdo dr. Koroščevo politično delo objektivno razčlenjuje in kritizira ter vrednoti s svojega političnega stališča. Pri tem naj se pa vedno poslužuje resničnih dejstev, nikar pa neresničnih podtkanj. Če je to krivico dr. Korošču napravil že Svetozar Pribičević, ki nikdar ni bil prijatelj ne Hrvatov in ne Slovencev, za njim tega ne bi smeli delati Hrvati — pa četudi so ustaši. Kajti tak krivičen napad na osebo dr. Korošca, kot voditelja Slovencev, je tudi napad na same Slovence. To pa ni v korist ohranitve dobrih zvez med Slovenci in Hrvati, kakršne so v zgodovini vedno bile in kakršne naj bi bile tudi v bodoče.

zaključil liberallec Jona z besedami, ki hudo spominjajo na čase fašizma: „Tu se govori in se bo vedno govorilo samo italijanski!“ Isto stališče je seveda zagovarjal tudi neofašist Strudhoff; predsednik sveta, demokrstan Delise, pa je izjavil, da je predlog komunista Collija v navzkrižju z zakonskimi predpisi. Na glasovanju je bil seveda predlog zavrnjen.

Hud krik so zagnali šovinisti, ki je podprefekt Pasino imenoval v komisijo za sestavljanje seznama trgovcev, ki imajo pravico do vpisa v bolniško blagajno Stanislava Švaglja. Onemogočili so delo tej komisiji, ter vložili priziv proti imenovanju pri vladnem komisarju Palamari. Ta priziv je bil zavrnjen z odgovorom, da ni pristojen za reševanje tega vprašanja. Zato so vložili priziv pri notranjem ministrstvu. Ministrstvo še ni odgovorilo na to. Ob imenovanju Švaglja v komisijo pa ozadje najlepše dokazuje letak, ki ga je podpisala „Avanguardia nazionale giovanile“. Letak pod velikim naslovom Basta (Dovolj) pravi dobesedno takole: V Trgovinski svet so poskusili vklju-

NOVI PETLETNI GOSPODARSKI NAČRT V JUGOSLAVIJI

V zvezni skupščini v Beogradu so 27. decembra sprejeli novi državni gospodarski načrt za razdobje od leta 1961 do 1965. Glavni poročevalec v zvezni skupščini je bil Nikola Minčev, član zveznega izvršnega sveta. Med drugim je v zagovor novega petletnega gospodarskega načrta navajal, da se bo v razdobju njegovega izvajanja industrijska proizvodnja letno povečevala za 13%, ter bo leta 1965 Jugoslavija srednje razvita industrijska država. Proizvodnja v poljedelstvu se bo večala letno za 7,2%. Napovedal je, da bo tkzv. socialistični sektor v poljedelstvu leta 1965 že obsegal 7.620.000 hektarjev orne zemlje, med tem ko danes razpolaga samo še z 1.100.000 hektarji. Torej je pričakovati novih pritiskov in vseh mogočih vab za še preostale svobodne kmete, da bi jih vključili v socialistični sektor. Tudi je omenjal, da soc. kmetijski sektor danes razpolaga z 32.000 traktorji, 2.000 kombajni. Povprečni pridelek pšenice na enem hektarju se je zvišal od 10 stotov v letu 1957 na 20 stotov v letu 1959, pridelek koruze pa od 12 na 25 metrskih stotov. Z zadrugami je v kooperaciji okoli 700.000 „individualnih kmečkih posestev“ pri proizvodnji, z zadrugami pa ima zveze okoli dva milijona kmečkih posestev. Ker bo v tem razdobju glavna pozornost sedanjih oblastnikov le usmerjena v razvoj in spopolnitev že obstoječe industrije, se bo ška naprej zmanjševalo število kmečkega prebivalstva in bo do konca leta

čiti predstavnika Slovenskega gospodarskega združenja in pri tem izzvali upravičen odpor krajevnih krogov. AGN (Vsenarodna mladinska prednja straža) se dviga proti samovoljnemu in nezakonitemu ukrepu, ki teži za tem, da pomaga nevarnemu titovskemu gospodarstvu in političnemu prodiranju, in kliče v zbor Italijane, ki se ne bojijo biti pogumni.“

Letak sam ne potrebuje nobenega komentarja, videti pa je, kako se Italijani bojijo borih tisoč Slovencev v mejah Italije.

Ob teh težavah, ki jih imajo Italijani na Primorskem s „slovenskim prodiranjem“, pa je vsekakor zanimiva vest, da je poslanec Lapenna iz Molise (v srednji Italiji) poslal prosvetnemu ministru Boscu interpelacijo z zahtevo, naj se uvede pouk hrvaščine in albanščine v srednjih šolah v mestih Larino in Termoli. Gotovo je marsikateremu znano, da v pokrajinah Molise in Abruzzi ponekod govore ta dva jezika potomci prebivalcev iz Dalmacije, ki so v 15. in 16. stoletju bežali pred Turki in se naselili na vzhodni obali Apeninskega polotoka od Pescara pa do Termoli.

1965 padlo na 42% od skupnega števila prebivalstva.

Industrijska podjetja dajejo državi letno do 50% narodnega dohodka. V njih je zaposlenih 32% vseh zaposlenih delavcev. Novi gospodarski načrt dalje predvideva letno zaposlitev do 200.000 novih delavcev. V zadnjih letih se je narodni dohodek večal za okoli 13% letno, potrošnja prebivalstva se je pa od leta 1956 dvignila za 46%. V letu 1960 je 27% vse jugoslovanske zunanje trgovine odpadlo na države t. zv. „socialističnega bloka“.

Nikola Minčev je dalje v svojem poročilu navajal, da se z novim gospodarskim načrtom uvaja tudi nov enotni obračunski kurz za dolar in sicer na osnovi 750 dinarjev za en dolar. Dalje enotna carinska tarifa tako za blago, ki ga uvažajo domačini, kakor tudi na uvoz ostalega blaga. Za izvedbo teh finančnih in gospodarskih operacij je priskočila na pomoč ZDA z zneskom 100 milijonov dolarjev, 100 milijonov so odtodno bodo prispevale Velika Britanija, Francija, Zahodna Nemčija, Holandska, Švica, Avstrija in Italija in končno je tudi Mednarodni denarni sklad odobril Jugoslaviji kredit v višini 75 milijonov dolarjev.

V zvezni gospodarski načrt so vključeni tudi gospodarski načrti posameznih federalnih edinic. Tako bo n. pr. v petletnem gospodarskem načrtu za LRS polovica vseh gospodarskih investicij šla tudi za dvig industrije, eno tretjino bodo pa porabili za izboljšanje družbenega standarda.

ARGENTINA

V provinci Sta Fe so bile v nedeljo, 19. t. m. nadomestne volitve v 15 občinah. V desetih občinah so zmagali vladni radikali — med drugim tudi v mestu Rosario —, v treh opozicijski ljudski radikali, v dveh pa progresivni demokrati. Prihodnje nedeljo bodo nadomestne občinske volitve v mestu Catamarca. Krščanski demokrati in konservativci so postavili skupno listo.

V Buenos Airesu je minister za delo in socialno varnost dr. Guillermo Anzorena v četrtek, 16. marca t. l. izročil komisiji 20 gremialnih organizacij v upravo in vodstvo Glavno konfederacijo za delo — CGT. V svojem govoru je minister navajal, da izročitev glavne sindikalne delavske predstavniške organizacije v Argentini v upravo predstavnikov delavskih sindikatov predstavlja zadnji korak za popolno normalizacijo sindikalnega življenja v Argentini. Po odhodu ministra in ostalih vladnih osebnosti, so člani komisije 20 gremialnih organizacij v zborovalni dvorani zbranemu delavstvu sporočili prve svoje ukrepe glede uprave in vodstva CGT. Določili so tako člane glavnega tajništva in odbora, ki bo vodil denarno poslovanje CGT. Predstavniki peronistično usmerjenih gremijev so pa pred začetkom in po končanem zborovanju odšli več peronističnih koračnic, neprestano vzklikali Peronu in raznim peronističnim sindikalistom. 32 demokratičnih gremijev z izročitvijo CGT predstavnikom 20 gremialnih organizacij ni zadovoljno ter zaradi nje napada vlado, češ, da je to nova „politična igra s peronisti“, ki so sedaj dobili v svoje roke tudi CGT. Izjavljajo, da bodo peronisti CGT izrabljali v politične namene tako, kot so to delali poprej in da bodo od tu pripravlili oboroženo vstajo za obnovitev leta 1955 zrušene tiranije. Zadolžnjeni pa niso tudi predstavniki gremijev, ki predstavljajo Gibanje za sindikalno enotnost in koordinacijo — MUCS, ki je skrajno levičarsko usmerjeno, ter je za 25. in 26. marec sklicalo plenarni sestanek predstavnikov svojih gremijev, da bodo zavzeli končno stališče, gremije, ki so pa podpirali izročitev CGT predstavnikom peronističnih gremijev — sindikat kovinarjev in trgovskih ter občinskih namestencev so pa izključili že sedaj iz svoje sredine.

Argentinska vlada je v odgovoru na protestni noti čilske ter angleške vlade zaradi obiska predsednika dr. Frondizija na otoku Decepción na Antarktičnem področju znova poudarila svoje pravice do tega ozemlja na Antarktiki.

NAROČAJTE IN ŠIRITE SVOBODNO SLOVENIJO

Iz političnega življenja jugoslovanske emigracije

Dr. Miha Krek o glavni dolžnosti emigracije

O njej je predsednik Narodnega odbora za Slovenijo dr. Miha Krek že ponovno govoril ter nanjo opozarjal politično emigracijo narodov Jugoslavije. Rotil jih je, naj puste vse malenkostne stvari ob strani, naj se združijo v eno samo fronto za borbo proti skupnemu sovražniku komunizmu.

O tej dolžnosti je znova govoril na „svetonikolski slavi“ Združenja borcev Draža Mihajlović v Clevelandu dne 18. decembra 1960. „Glas kanadskih Srba“ z dne 5. januarja 1961 navaja, da je bil dr. Krek na slavi glavni govornik.

V svojem govoru je dr. Krek vsem navzočim, zlasti predstavnikom omejenega društva, častital slavo z željo, da bi „ohranili ta in druge verske narodne običaje. Kajti zlasti mi politični emigranti smo dolžni, da z vsemi možnimi sredstvi čuvamo svoje verske in narodne običaje po svojih kolonijah v inozemstvu. To je eden od najboljših načinov, da ohranimo močno svojo narodno zavest. Petnajst let življenja v tujem svetu nas je poučilo, kako težko je ohraniti narodno zavest v novih rodovih in kako težko je ohraniti živo aktivnost politične emigracije. Toda, dokler smo še mi, je naša dolžnost napram narodu, ki živi v temnici diktature in ne more sam braniti svoje pravice in koristi države. Dolžni smo to tud z ozirom do samih sebe, kajti vsak poedinec, vsaka družina, ki jo izgubimo, je izguba naših moči. Politična emigracija ima smisel samo tako dolgo, dokler daje potrdilo, da naš narod nikdar ni prostovoljno sprejel komunizma in njegove oblasti in dokler

se trudi, da svojemu narodu skrajša dneve in leta suženjstva.“

V nadaljnjih izjavah dr. Krek omenja, da je Združenje borcev Draža Mihajlović prevzelo slavo pok. generala Draže Mihajlovića. Z lepimi besedami je opisal Mihajlovićevo delo kot „najmarkantnejše osebnosti gverilske vojne proti okupatorju in komunizmu“. Zanj je dejal, da je pa „še večji kot narodni mučenik“. Prepričan je, da bo „ime Mihajlović ostalo v zgodovini druge svetovne vojne kot lepo in čisto veliko ime junaka, vojskovodje in narodnega mučenca.“

Nadaljnja izjavanja je pa posvetil nalogam in dolžnostim emigracije. Povedal je, da je po izgubljeni vojni morala naša politična emigracija nadaljevati borbo za osvoboditev pred izrednimi razmerami, ki jih nihče ni mogel predvideti. „Pred nami je dejstvo, da je država okupirana, da je narod prišel v suženjstvo tiranije, ki mu je bila vsiljena s pomočjo tujih sil. Vemo, da nobene resnične svobode ne bo tako dolgo, dokler komunistična diktatura ne bo strta.“

Pravi, da je spričo tega že na prvem sestanku Narodnega odbora za Slovenijo v emigraciji izrazil mišljenje, „da ima politična emigracija iz Jugoslavije samo eno nalogo: koncentracijo vseh naših moči, vseh naših naporov proti komunistični diktaturi za osvoboditev države.“

„Z več strani je prihajal očitek, da ta „mali“ program ne zadovoljuje. Govorili so, da je program preveč „ozek“, zahtevali so „več“. Ljudje so hoteli vedeti „v kaj bomo šli po osvoboditvi“, zahtevali so „konstruktivni program za življenje po osvoboditvi“. Zamerjali

so nam, da je ta naša iniciativa pravzaprav „brez ideje“.

„Razen te naše „male“ iniciative so posamezne skupine in organizacije, deli naše emigracije, izdelali vsak svoj program, svoje predloge, ali vsaj dajali skupnim željam različne oblike, izraze in barve. Vsak se je trudil, da bi svoj predlog podprl z dokazi iz naše preteklosti, zlasti najnovejše, po večini žalostne zgodovine, zgodovine vojne, okupacije in revolucije. Ljudje peresa in strokovnjaki so napisali obširna dela svojih spominov, opažanj in komentarjev. Izšli so življenjepisi vodilnih in važnih osebnosti in gibanj s komentarji „za“ in proti. Objavljene so bile ostre polemike. To, kar so poveljevali eni, so zavračali in obsojali drugi. V tem pogledu je nastala cela emigrantska literatura, ki bo, prepričan sem, nekatera dne koristna za zgodovinarje. Nastala je žurnalistika, ki je zbirala somišljenike in napadala druge. Nadaljevali smo državljansko vojno po taboriščih in kolonijah v svobodnem svetu. Emigracija je razpadla v brezštevilne skupine in skupinice in vsaka od njih ima najboljšo namene. Toda, ali ne pravijo, da je pot v peklu tlakovana s ploščicami najboljših namenov?“

„O vsem tem ne govorim s katedra kakega učitelja, pa tudi ne kot kritik. Morda je tak razvoj v emigraciji bil neizbežen. Toda vprašajmo se: Ali ne bi bilo bolje, da bi bili vse svoje tako neznatne moči usmerili proti „malemu“ neposrednemu cilju, proti komunistični tiraniji, da bi bili mislili, govorili, pisali, organizirali in delali samo, da pomagamo zaslužnemu narodu, da olajšamo njegov položaj in njegovo breme, da delamo za njegovo osvoboditev, kakor pa, da smo producirali nekaj sto kilogramov zgodovinske in politično-polemčne literature ter se po njej opredeljevali?“

„Danes, po petnajstih letih emigra-

cije, mislim, da vsak od nas uvidi kako težka in kako silno velika je ta „mala“ naloga. Več ali manj vsi priznavamo, da je lahko uspešno sredstvo za borbo proti notni fronti našega sovražnika samo enotna fronta demokratov v državi in v inozemstvu. Če hoče imeti emigracija to orožje v svojih rokah, je odvisno samo od nje. Mislim, da bi bilo bolj koristno in bolj aktualno, če bi se bili borili z vsemi sredstvi proti okolnostim, ki so utrjevale komunistični režim v državi, namesto, da smo preobrneli, pregledali, preizkrali in opisali vsak kamen na poti, po kateri smo hodili. En edini kamen je zanimiv za naše zaslužne brate: tisti, ki je pred nami in nam zapira pot, tisti, ki nam ovira korak v svobodo. Ta kamen leži tu še vedno mirno. Gotovo, da ne leži samo po naši krivdi. Toda vprašanje je, ali smo storili vse, kar moremo, da ga premaknemo. Priznati moramo, da nismo pokazali zadosti dobre volje, da v položaj, v katerem smo bili in smo še danes, da bi prešli preko tega, kar nas deli in da bi se vsi lotili tega tako nevažnega, včasih tako nepopularnega in navidez tako nemogočega dela.“

„Narodno in politično poslanstvo emigracije zahteva popolno nesebičnost, idealno privrženost. Komunizem bo propadel tedaj, ko bo demokracija imela več gorečih pristašev in neumornih apostolov, kakor jih pa ima on. Jasno je, da se vloga emigracije zaključuje z dnevom osvoboditve. Mi napravam domovini nimamo več nobenih pravic. Zbrišimo vse ambicije. Za nas so ostale samo dolžnosti. Ni naša naloga, da bi komurkoli „krojili kapo“ po osvoboditvi, naša dolžnost pa je, čista in teška dolžnost, da storimo vse, da narodu skrajšamo dobo suženjstva.“

„Ta naša dolžnost je v toliko težja, ker imamo opravka z neverjetno spretnim sovražnikom, ki zna brezsr-

čno in uspešno izkoriščati za svoje zlobne cilje tako notranji položaj, kakor tudi mednarodne razmere. Pomislimo na paraliziranje sleherne opozicije v državi. Pomislimo, kako sta Tito in njegov režim zapisana v svetovnem javnem mnenju kljub njihovim krvavim rokam, njihovim spletkam in vlogi trojanskega konja svetovne komunistične napadalnosti, pa s tem primerjamo ugled in pomen politične emigracije iz Jugoslavije.“

„Zopet moram poudariti, da ne govorim kot kak učitelj, pa tudi ne kot kritik. Najmanj bi rad izgledal kak defetist. Obratno: Vidim veličastno državo vseh Južnih Slovanov, državo, ki je preživela parlamentarne in gospodarske krize, mednarodne in državljanske vojne, okupacije, revolucije, diktature. Ta dežela je sijajno dokazala, da so osnove, na katerih je nastala, trajne, in da so njene težave nastale iz napačnih minljivih smrtinikov. Opazujem, tako kot vi, našo petnajstletno muko. Občudujem nezlomljivo silo kmetov in jekleno vztrajnost novih rodov. Čujem tiho molitev milijonov, da bi nam pomagal Bog, da bi ustvarili borbeno demokracijo proti borbenemu brezboštvu. Čujem krik bratov, ki po petnajstih letih neuspehov še vedno verujejo, da jim politična emigracija lahko občutno pomaga, da bi se odprla vrata v vladavino spoštovanja osebnosti in družbenih ter osebnih svobod. Verujem, da so med nami idealni ljudje, pripravljani, da bi za dosego tega cilja zgoreli. Zato sem povedal nekaj misli o našem „malem“ programu, ki po mojem mišljenju obsega vse, kar se od nas zahteva.“

„Dogodki v velikem svetu dokazujejo, da je združevanje sil za doseg našega prvega, najvažnejšega in edino aktualnega cilja, povsod na dnevnem redu.“ V podkrepitev svojih trditvev dr. Krek navaja zadnje volitve v

Novice iz Slovenije

Ljubljana spada med mesta z najlepšo pogozdeno okolico. Je to za zdravje ljudi, ki živijo neprestano v mestu važno, pa tudi za lepe sprehode v bližnjino in daljnjo okolico je poskrbljeno. Toda poročila od doma pravijo, da so gozdarski strokovnjaki v skrbeh za zeleni pas okoli slovenske prestolnice. Kajti gozdovi na Rožniku, Golovcu in drugod niso več to, kar so bili, in kar bi morali ostati še naprej. Tudi po njih je sekira prepogosto pela svojo smrtno pesem in podirala drevje. Zlasti je podirala zdravo drevje, ki bi moralo s svojim zdravim semenjem skrbeti za naravno pomladitev gozdov. Za pogozdovanje se pa v prejšnjih letih niso dosti brigali. Razen tega se je pa k stanje nasadov lotila še rakasta bolezen, ki jih utegne v nekaj letih povsem uničiti. Ljubljanski list „Delo“ kliče sedaj na pomoč oblast ter jo poziva, naj se zgane in naj z vsemi sredstvi zavaruje zeleni pas slovenske prestolnice.

Ljubljanski grad je privlačna točka za same meščane, še bolj pa za turiste, ker imajo z grajske planote, še bolj pa z grajskega stolpa, prelep razgled na vse strani. Razen tega je pa na gradu tudi poskrbljeno za pogostitev obiskovalcev. Da bi obisk gradu postal še lažji, namerava občina olajšati prihod turistov na grad. O tem, ali naj zgrade kar dvigala s predora, ki je že napravljen pod gradom, ali pa

vzpenjačo od magistrata, se pa še niso zedinili.

V mariborskem okraju so imeli lansko leto največ inozemskih turistov iz sosednje Avstrije, zatem pa iz Nemčije in Italije. Nekaj jih je bilo tudi iz Severne Amerike ter iz drugih evropskih držav. Skupno je bilo 67.794 inozemskih turistov. Najbolj privlačna točka je seveda Pohorje, kamor je po zgraditvi vzpenjače dohod še lažji, kakor je bil že poprej. Dobra kapljica pa privabi marsikatero inozemskega gosta tudi v Slovenske gorice.

Sedanji oblastniki doma s svojimi načrti neprestano priganjajo delavstvo k večji storilnosti v industrijskih obratih. Tako zlasti tudi v tekstilni industriji na Gorenjskem. Delavci store vse, kar je v njihovih močeh, da bi proizvodnjo dvignili, toda strojnih naprav ni mogoče prisiliti, da bi proizvajale več, kakor je zanje določeno. Razen tega so pa sroji udi že vsi zastareli in izrabljeni. Saj so nekateri v obratu že kar pol stoletja. V predilnici in tkalnici v Trziču že kar 75 let. Sedaj delajo načrte za njihovo obnovo.

Župnijsko cerkev na Viču so povsem prenovili. Zlasti glavni oltar, ki je povsem nov. Pri graditvi cerkve leta 1908 so namreč napravili napako, da niso poslušali arhitekta ter so glavni oltar postavili prenizko. Sedaj so to napako popravili in notranjost prenovljene cerkve napravila mogočen vtis.

SLOVENC V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Občni zbor Zveze slovenskih srednješolcev

Ob zaključku petega leta obstoja Zveze slovenskih srednješolcev so dijaki na rednem običnem zboru, dne 12. marca t. l. poslušali poročila o opravljenem delu v pretekli poslovni dobi in si izdelali delovni načrt za tekoče leto.

Čeprav je delovanje organizacije težko, ker nima in ne more imeti številnega članstva, katero je poleg tega raztreseno po vsem Velikem Buenos Airesu, je bilo iz poročil odbornikov in nagovora duhovnega vodje razvidno, da je kljub danim težavam taka organizacija naši študirajoči mladini potrebna in koristna. Za narodno enoto je predvsem nujno, da je bodoči intelektualci nepretrgano povezani s svojo skupnostjo, da raste z njo. Le tako bo kot odrasel tej svoji skupnosti v oporo.

Delo organizacije in novega odbora bo pa lahko uspešno le, če se bodo vsi dijaki povezali v svojo organizacijo.

Namen ZSS je prav ta, da daje slovenski študirajoči mladini možnost izpopolnjevati svojo izobrazbo tudi v slovenskem smislu in v slovenskem duhu.

Severni Ameriki, napore velikih mož v Nemčiji in Franciji, da ves narod združijo za skupne napore, za doseg velike narodne ciljev in za lažje prenašanje skupnih bremen ter nadaljuje dobesedno:

„Komunistično cesarstvo izvaja svetovne napadalnost s tako naglico po vseh kontinentih, da so celo najbolj goreči zagovorniki mirne koeksistence prišli do prepričanja, da ona po komunističnem pojmovanju in razumevanju predstavlja mir samo tako dolgo, dokler svobodni narodi pristajajo, da mirno umreza njihova neodvisnost in svoboda.“

Nato pa svoja tehtna izvajanja zaključili z naslednjimi ugotovitvami ter pozivom:

„Ali bomo mi, majhna politična emigracija iz Jugoslavije pred tolikšno napetostjo v svetu, v dobi, ko se zbirajo vse sile in vsa sredstva, in ko se vse koristi posameznikov podreja skupnim koristim, za vse nas edino važni koristi zmage nad komunizmom, ali bomo mi ostali edini modri, od katerih bo vsak sedel na svojem konceptu in seznamu svojih želje in modrovali kako mora biti urejeno življenje po dobljenem velikem spopadu?“

„To bi bilo smešno, žalostno, nemogoče. Osvoboditev izpod komunistične diktature je tudi za nas predpogoj za boljše bodočnost. Pot k osvoboditvi zahteva skupni napor. Združevanje zahteva pozabo in zapostavitve vseh postranskih koristi. To je prva žrtva, ki se zahteva od vseh nas. Pripravljene moramo biti na nove žrtve, če resno hočemo, da naj bi prišlo v naši državi do svobodnih razmer, da položaja, ko bo srečen in vesel narod hvalil Boga in ohranjal svoje verske in narodne običaje ter praznoval svoje praznike v tistem milem razpoloženju, ki ga je lepo izrazil slovenski pisatelj Cankar: O domovina, ti si kakor zdravje!“

SLOVENC V ARGENTINI

Poleg predavanj na sestankih in literarnega krožka pod vodstvom g. M. Kremžarja kot do sedaj, je za letošnje učno leto organiziralo Slovensko kat. akademsko starešinstvo tečaj za slovenske dijake v širšem obsegu, na katerem bodo starešine v sodobni mladini sprejemljivi interpretaciji predavali o slovenskem zemljepisju, zgodovini, slovenskem jeziku in književnosti, teologiji in filozofiji. Želeli bi bilo, da bi ta tečaj privabil v organizacijo tudi take dijake in dijakinje, ki se doslej niso vključili v svojo stanovsko organizacijo.

Mnogo bi k temu lahko pripomogli starši s tem, da vzpodbujajo svoje otroke za pristop v zvezo.

Pri volitvah so bili v nov odbor izvoljeni: predsednik Tine Duh ml., podpredsednik Franci Jarc, tajnik Robert Petriček ml., blagajnik Tone Hočevnar in za odbornika Jože Petelin in Andrej Duh.

Osebné novice

Družinska sreča. V družini dr. Stanka in Marije Terezije Nikolič v West Hartfordu v ZDA se je rodil sinček, ki je pri krstu dobil ime Igor. Čestitamo!

Poroka. V Munru sta se poročila v soboto, 11. marca 1960, gđc. Hilda Gorkič in Marijan Borsillo. Nevesta je hčerka slovenskih starnaseljencev ter

EMILJAN CEVC

MIZA

(Iz zbirke „Preproste stvari“)

Tiha družica našega življenja, lepa, težka miza — nisem se zavedel tvoje dobrotnosti, dokler nisem stopil v hišo, kjer te ni bilo.

Bilo mi je nekako tako kot po pogrebu.

Težek duh po prahu in dimu se je skrival pod nizkim stropom, vse je bilo prazno; le razbito steklo je ležalo po tleh in umazane cumje. Izba je bila pusta in mrtva kakor srce brez ljubezni. Želja, da bi se oko nekje odpočilo, da bi telo našlo nekaj, ob čemer bi začutilo svoje razsežnosti, me je bolela v zadnjem vlakencu telesa in ni našla izpolnitve. Nekaj tujega, sovražnega se je gnetlo v nizki izbi, da je postalo človeku od obupa grenko v ustih. Moral sem stopiti pred hišo, kjer sem sedel na razpadajoči rob vodnjaka in mi je delal družbo pokvečen kozolec, osamela, starikava jablana, ki je rodila le še kakor oreh debele sadove, in gozd nad rebrijo, čez in čez poraslo z brinjem.

Da, šele kadar človek kaj izgubi, začuti pravo vrednost izgubljenega. Takrat ti je pri srcu, kot bi ti umrlo ljubo bitje.

Šele tedaj sem spet občutil pravo človečnost, ko smo od nekdaj privlekli mizo ter jo postavili v kot med okni nasproti peči. Tedaj je prostor nena doma zadihal v pravadnem, težkem življenju kakor žival, ki se prebudi ob prvi zarji in vidi, da za jutranjimi go-

je bila rojena že v Argentini. Pred leti je pela tudi pri Gallusu, v zadnjem času pa je članica pevskega zbora Soča. Mladoporočencema želimo vso srečo!

MORON-CASTELAR

XII. redni občni zbor SFZ

je bil 19. marca 1961 na Pristavi v Moronu. Navzočih je bilo 60 članov, 10 članov je pa poslalo pooblastila.

Poročila odbornikov so vzbudila živahno debato, ki je pokazala zanimanje članov za delo odbora v preteklem poslovnem letu. Razvidno je bilo, da je odbor kljub težkim razmeram storil, kar je bilo v njegovih močeh za napredek SFZ. Posebno je treba omeniti zgraditev novega igrišča za „odbojko. Predsednik se je zahvalil za pomoč, posebno še v času njegove odsotnosti.

Volitve so bile pod vodstvom nadzornega odbora. Predložena je bila ena lista. Rezultat je bil sledeči: Za listo je glasovalo 35 članov, proti 18, razveljavljenih je bilo 9 glasov, glasovanja se je pa vzdržalo 8 članov.

Izvoljeni odbor sestavljajo: predsednik Jernej Tomazin; podpredsednik France Markež; tajnik Ivo Majhen; blagajnik Ciril Selan, gospodar Janez Čeč, njegov pomočnik je pa Matjaž Kunčič.

Odborniki so: Božidar Vivod, Franc Tomazin, Lojze Mehle in Andrej Duh. V nadzornem odboru so: Jože Prijatelj, Milan Kržič in Aleksander Avguštin.

Razsodišče pa sestavljajo: Tone Javoršek, Jože Malovrh in Franc Vester. Novoizvoljeni predsednik se je zahvalil članom za zaupanje in podal na kratko glavne točke bodočega dela. Poudaril je nujno potrebo pridobitve mladine, ki danes prihaja iz slovenskih šolskih tečajev ter poživitev in organiziranje odsekov.

Občni zbor je zaključil z vzpodbudnimi besedami duhovni vodja g. dr. A. Starc.

SLOVENSKA VAS

V nedeljo, 12. t. m. je bil v popoldanskih urah v društvenem domu 8. redni občni zbor društva „Slovenska vas“ ob številni udeležbi članstva.

Po otvoritvi in pozdravu se je predsednik g. Jože Rome v kratkih besedah spomnil v pretekli dobi umrlega člana pokojnega Franca Jemca, ki je bil eden izmed pionirjev pri gradnji društvenega doma.

Debata o poročilih odbornikov, katera so bila predhodno natiskana v listu „Slovenska vas“ in razdeljena med člane, se je hitro razvijala, ker je bilo le nekaj malenkostnih pripomb. Nato je občni zbor dal razrešnico dosedanjemu odboru in si izvolil za novo poslovno dobo sledeči odbor: gg. Glinšek Ignacij, predsednik; Lužovec Janez podpredsednik, Stanislav Mehle tajnik, Marijan Goljevšček blagajnik, Reven Slavko kulturni referent, Vilfan Franc gospodar, Anton Gorše knjižničar, Odborniki gg.: Sušnik Jakob, Stancar Ludvik, Miklič Martin, Rome Jože. Nadzorni odbor gg.: Stanislav Jemec,

Čampa Jože, Jan Lovre. Razsodišče: gg. Virant Jože in Gerkman Franc.

Novi predsednik g. Ignacij Glinšek je med drugim poudaril predvsem, da je treba v novi poslovni dobi gledati na to, kako bi dogradili še eno večjo sobo za slovenski tečaj, ker so ti prostori: dvorana in še dva druga prostora preamajni za tako veliko število otrok. Do sedaj se je pouk delno vršil in se še vrši v Baragovem misijonišču. Za kar je občni zbor izrekel globoko zahvalo č. g. lazaristom. Bilo je še mnogo predlogov glede poživitev našega življenja v Slovenski vasi, kar je novoizvoljeni odbor vzel na znanje in bo skušal v novi poslovni dobi izvesti.

RAMOS MEJIA

Občni zbor društva Slomškov dom

V nedeljo, 5. marca, je bil v župnijskih prostorih občni zbor društva Slomškov dom v Ramos Mejia. Udeležba je bila lepa in zanimanje zadovoljivo. Občni zbor je pričel in vodil predsednik Janez Brula, ki je po tajniškem poročilu (Ana Breznik) ter pregledu finančnega stanja (Vinko Tomazin) podal v kratkem govoru misli o dosedanjih naporih in uspehih. Njegove jasne besede o bodočem delu za razvoj društva, ki naj še posebno skrbi za mladino ter šolski tečaj, so naletele na živahno odobravanje. Po daljši debati je občni zbor sprejel pravila za društvo, katera je skrbno sestavil in utemeljeval Božo Fink. Med važnejšimi sklepi je pomembno zlasti pooblastilo novemu odboru za odkup zemljišča s hišo (965 m²). Skupno je dosedanjim svetom (362 m²) bo postalo last zadruge, ki bo skrbela za uspešen gospodarski razvoj. Novi odbor ima nalogo, da jo čim preje ustanovi. Odbor za prihodnje poslovno leto sestavljajo: predsednik Janez Brula; odborniki pa so: Ana Breznik, Ema Blejec, Vinko Tomazin, Franc Vester, Marijan Sušteršič in dva člana nadzornega odbora: Herman Zupan in Jože Javoršek. Občni zbor je bil lep korak v življenju te pomembne ustanove, ki družni naše rojake v Ramos Mejii in okolici.

Izlet na otok Hiawatho

Člani in članice Mladinskega doma smo imeli v nedeljo, 12. marca, skupen izlet. Udeležilo se ga je kljub slabemu vremenu nad 60 članov in članic. Odpejali smo se iz Don Bosca s skupnim avtobusom do Tiger, kjer smo se naložili na ladjo, ki nas je pripeljala na otok Hiawatha. Tam nas je že čakal in prijazno sprejel g. Pirc, oskrbnik na tem prijaznem otočku. Takoj nato je bila sv. maša. Daroval jo je č. g. Martin Štuhec SDB. Pri njej smo peli lepe slovenske postne pesmi. Po opravljeni službi božji je dež popolnoma prenehal. Navdušeni kopalci so se poskušali v plavanju. Kmalu pa so začeli priganjati lačni želodci. Za te sta poskrbela naša že znana „asadorja“ gg. Durič in Javoršek in postregla z dobriimi klobasami Kmalu je bil pripravljen že tudi dober asado. Za pijačo je poskrbel g. Pirc.

Vsak teden ena

DOMOVINI

Simon Gregorič

O vdova tožna, zapuščena,
ti mati toliko sirot,
s krvjó, salzámi napojena,
ki bol poznáš le, nič dobrot,
oj mati vdanega ti sina,
oj zlata mati, domovina!
Ti krasna si, krasnejše ni,
kar jih obseva zarja dneva;
krepstna si, vsa vredna ti,
da krona venča te kraljeva.
A trnov le tvoj venec je
in rod tvoj rod — mučenec je;
sovražni svet te le prezira,
prezira te in te zatira!
Kdaj go gorje pač mine ti?
Kdaj se oko ti ujasni kalno?
Kdaj slečeš to, obleko žalno,
kdaj sonce zlato sine ti?
O, da z močjo in srečo, slavo,
ne s krono trnovo, nebo
ovilo bi ti sveto glasno —
kakó bi jaz ti pel glasno!
A ker nikdo ne šteje te,
ker ves te svet tepta z nogami,
jaz ljubim tem zvrsteje te,
jaz ljubim tem zvrsteje te,
d ljubim te — s solzámi!
Oj mati moja domovina,
ljubezen moja ti edina,
ti moja skrb in bolečina,
Bog čuvaj dobrotljivi te,
Bog živi te, Bog živi te!

Po končanem kosilu so nekateri odšli malo počivat, drugi pa so igrali žogo in razne druge igre, nekateri pa so se šli hladiti v vodo. Skoraj prehitro je minil prijazen popoldan, ko je prišla zopet ladja po nas. Poslovlili smo se od prijazne družine Pirc in se z veselo pesmijo odpejali proti Tigrmu, kjer nas je čakal skupni avtobus. Zopet se je zaslislala vesela pesem, ki ni prej ponehala, dokler se nismo pripeljali v Don Bosco. Vsi zadovoljni smo se razšli na svoje domove z željo, da bi še priredili tak izlet. G. Pircu za vse, kar nam je dal na razpolago, lepa hvala.

J. M.

BLED

PRVI HLADILNIK
S SLOVENSKIM IMENOM!

Sedaj v štirih velikostih, najmodernejših oblikah in opremi.
V kvaliteti prekaša najboljšee,
v cenah najcenejše.

Dvojna garancija za dobo 5 let!
Oglej in nabavi si ga pri

Novak P

Cerrito 2245, Lomas del Mirador

nična jutra, ko je miza pregrnjena s tem vezim prtom, da je kakor oltar, ki nanj prinašamo darove nedeljskega blagoslova... Ob prtu počiva velik krušni nož. Pravkar sem spravlil v miznico tudi kos papirja, na katerega sem si zapisal pesem, ki jo je snoči prepeval berac v gostilni. O dekletu poje, ki je skopnelo za fantom, ko je ta odšel Bog ve kam. Tudi zmečkana podobica višarske Marije je nekako zašla sem noter, prav taka, kakor je bila tista, ki smo jo otroci tako začudeno ogledovali, ker sta na njej Marija in Jezus brez rok in brez nog, kakor dva zvončka.

Roke mi počivajo na mizi in čutijo njeno toploto, kajti sonce sije naravnost nanjo.

Vedno bolj razumem kmeta, ki so mu na dražbi prodali hišo, in je prenesel, da so mu odgnali živino iz hleva, odnesli posteljo, v kateri se je rodil in mu je oče umrl na njej, in ženino poročno skrinjo. Ko pa je ostala v hiši samo še miza, je zarjul in stekel v hlev, privlekel sekuro, s katero je bil podiral drevesa v gorah, jo dvignil ter na vso moč zamahnil, da se je miza razklala po vsej dolžini in zahreščala, kot bi bila kriknila v smrtni grozi.

„Mize pa ne! Mize pa ne!“

V tem kriku in tem zamahu je planila na dan vsa bolečina, ki se je zagrizla v moža ob izgubi domačije. Vse njegovo življenje se je razklalo, življenje, ki je zorelo ob tem družinskem prestolu. Poprej je bil kakor kralj za svojo mizo in vsa družina je bila zbrana ob njegovi desnici in levici, povezana v srčno celoto. To je bila miza velikonočnega blagoslova in božičnega poprtnjaka, miza, ki so na njej tolikokrat počivala trudne roke družine, mi-

za, ki sta jo tolikokrat posvetila molitvi in veselje, za katero so se otroci učili prvih črk, zbirali žito in fižol — otroci, že zdavnaj razkropljeni po svetu! — Preveč je bilo bolečine, da bi jo moglo prenesti eno samo srce...

In razsekal je mizo na drobne kosce. Tako divji je bil, da se mu nihče ni upal približati. Potem je zasekal sekuro v podboje vežnih vrat, se obrnil in dšel proti gozdu. Niti enkrat se ni več ozrl.

Tako je bilo!
Moram stopiti na vrt, odlomiti cvetočo jablanovo vejico ter jo položiti na mizo, kar storim s tako ljubeznijo in spoštovanjem, kot bi jo polagal k Marijinim nogam.

Zdaj se mi zdi, kakor bi suhi, mrtvi les pognal zdravo vejico, ki je vzcvetela v našo radost.

Dve zlatozeleni muhi stopicata okoli krušne drobtine na robu mize.

*

Vse me navdaja z veseljem in zaupanjem.

Pred oknom zveni pomlad. Sadovnjak cvete in med travo žare cvetovi regrata. Skale v gorah počivajo sredi mladega zelenja in sonca. Na tepki se dva ptička ukvarjata z gnezdom.

Nevidna teža me upogiba, da bi najrajši pokleknil.

Pri cerkvi zvonijo na čast Kristu-sovemu trpljenju.

Tedaj nenadoma, kakor bi bil doslej slep, zapazim, da je preprosti mizar vrezal na sredo mize:

srce,
dva nageljna ob njem
in sveto ime
+
IHS

SLOVENCI PO SVETU

BRAZIL

Martin Črnogelj je na državni univerzi v Sao Paulu promoviral za inženirja elektronike. Novi inženir je zaveden Slovenec in nikoli ne manjka pri službi božji za Slovence. Negovi starši so iz Metlike. Mati še vedno hrani podobico, ki ji jo je dal katehet Anton Vovk, sedanji škof. Martin Črnogelj je študiral gimnazijo deloma že v Spittalu na Koroškem. Od slovenskih imigrantov, ki so prišli po vojski v Brazil, je on prvi, ki je dokončal državno univerzo. Čestitamo.

Krščena je bila hčerka Milana Dobrava na ime Zora Monika. Kmalu za tem so imeli krst v družini inženirja Měrka Lajovica. Fantek je dobil ime Peter. Krstil je Rev. Alojzij Ilc. Botri so bili stari starši gospod in gospa Palme, ki sta prišla iz Evrope na obisk k svoji hčeri. Inž. Lajovic in gospa, roj. Palme, sta zaslovela po svetu kot drsalca na ledu.

Kardinal mesta Sao Paulo je imenoval za profesorja nadškofjskega semenišča slovenskega duhovnika Viktorija Pristova. Semenišče ima 7 letnikov in 170 gojencev in se nahaja 70 km od Sao Paula v višini 800 m v bližini mesta Sao Roque. V istem semenišču poučuje že tretje leto slovenski duhovnik profesor Alojzij Ilc. Od drugih profesorjev je eden Portugalec, eden Francoz, eden sin slovenske matere in ogrskega očeta. Ravnatelj je švicarskega pokolenja in govori nemško. Slovenec je tudi spovednik semeniščnikov, Rev. Ludovik Ceglar, ki je vikarij pomočnik župnika mesta Sao Roque, po rodu Italijana. V župniji je tudi samostan italijanskih karmelitanov. Tako se tudi med klerom odraža kozmopolitiski značaj mesta in države Sao Paulo.

SLOVENCI V ARGENTINI

(Nadaljevanje s 3. str.)

SAN JUSTO

Odbor „Našega doma“ v San Justo je sklenil čimprej začeti z gradnjo nove stavbe, da se na ta način zadosti potrebi udobnejših prostorov. Ta potreba je vsak dan večja, ker se stalno širi krog prijateljev, ki radi zahajajo v društvene prostore. Po osnutku g. Toneta Oblaka je odbor dal izdelati načrt, ki bo v kratkem predložen na občini v odobritev, nakar bo takoj mogoče začeti z gradnjo. Za cementni del spodnjih prostorov je po mnenju strokovnjakov potrebna vsota okoli 500.000 pesov. Za začetek dela mora odbor imeti vsaj \$ 350.000, da se delo ne bo začelo, nato pa zaradi pomanjkanja denarja ustavilo. Ker pa „Naš dom“ ne razpolaga s tolikim kapitalom, se obračamo na vse člane, ki so se ob priliki obvezali, da bodo kupili nove delnice, da to obljubo izpolnijo, pa tudi na one, ki te obveznosti niso prevzeli, pa so se njihove razmere spremenile in danes lahko prispevajo pri gradnji z nakupom novih delnic. Naj nihče ne odreče, ko bodo člani, ki akcijo vodijo, nabirali po domovih denarne prispevke, kajti res so žrtve velike, veliko večji pa je cilj, katerega smo si zastavili in ga tudi moramo doseči. Odbor N.D.

Pismo necaku Jozetu v domovino

Sredi posta 1961

Dragi Jože!

Najprej Ti želim mnogo sreče čez Atlantski, Sredozemski in Jadranski ocean, da bi Te Tvoj nebeški patron še naprej tako srečno varoval kot Te je dozdaj, čeprav boš to pismo dobil šele po svojem godu. Veseli me, da se tudi Ti še večkrat spomniš s kakšnimi vrsticami svojega strica, čeprav si bil še majhen pobič, ko sem odhajal od doma v tujino.

V svojem zadnjem pismu me sprašuješ, kaj bi bilo kaj tukaj v Argentini novega. Nič posebnega. Revolucije že precej dolgo nismo imeli nobene, potresa tudi ne in tako ne vem za druge novosti kot za nova dekliška krila in za nove ženske frizure, kar bi najbrž tudi Tebe najbolj zanimalo, če bi znal jaz to opisati. Ah, nekaj bi pa skoraj pozabil, kar se bo vršilo na belo nedeljo, to je slovenski dan. Na belo nedeljo je bilo tudi včasih doma največ žeganj, proščenj in na Zelenem štajerskem lepih nedelj in sploh romanj. Povabil bi tudi Tebe semkaj, če se ne bi Ti tako daleč odtoč dolgočasil in če bi imeli tamkaj vsaj tako dobro valuto, kot je tukajšnja, ki je zelo zanič. To-rej letos Te na našem slovenskem dnevu še ne bo, pa morda prihodnji kdaj. Naj Ti ga torej za skomine nekoliko

ZDA

Brezjanska Mati božja ima v Severni Ameriki lepo svetišče pri slovenskih frančiškanih v Lemontu, kamor vsako leto romajo slovenski rojaki v tej deželi. Slike Matere božje so pa tudi v nekaterih drugih slovenskih cerkvah v Severni Ameriki. Tako so jo z vso slovesnostjo postavili ob začetku letošnjega leta tudi v cerkvi sv. Vida, največje slovenske fare v Clevelandu. Sliko Brezjanske Matere božje je naslikala sestra Pija O.S.U. v Ljubljani. Največ zaslug za postavitev oltarja Kraljice Slovenecv v tej cerkvi ima pa Grmova družina, ki je na ta način hotela počastiti spomin svoje pokojne matere. Pred sliko vedno gori luč v rudarski svetilki, ki so jo pok. škofu dr. Rožmanu podarili slovenski rudarji v Evropi ob njegovem obisku leta 1957.

Pevski zbor Korotan v Clevelandu je izdal ploščo „Pod oknom“ s 17 slovenskimi narodnimi in umetnimi pesmimi, ki jih je ta zbor pel na svojih dosedanjih koncertih.

Rev. dr. M. J. Setničar, župnik fare Marije Pomočnice kristjanov v West Allisu, Wis., je nedavno praznoval srebrnomašniški jubilej. Glavni govornik na slavnosti je bil msgr. Butala, ki je kot nekdanji župnik v Waukeganu nadarjenega fanta spravil v šole. Srebrnomašnik je svoje bogoslovne študije nadaljeval tudi na Gregorijani v Rimu, kjer je tudi doktoriral.

Slovenski oder v Clevelandu bo 26. marca uprizoril v dvorani pri Sv. Vidu Gregorinovo pasijonsko igrjo „V času obiskanja“.

V Arkanšu je 4. jan. t. l. v 58. letu starosti umrl Edvard Antosiewicz, narodno zavedni slovenski mož in priznani slovenski zavarovalni strokovnjak. V domovini je bil odličen član Sokolske organizacije in ji je kot izvrsten telovadelec na drogu in bradlji priboril prva mesta na mednarodnih telovadnih nastopih v Luxemburgu, Pragi, Varšavi in Parizu. Med vojno je bil član Sokolske legije. V začetku leta 1945 so ga nacisti aretirali in odpeljali v Dachau. Po vojni je pok. Antosiewicz pomagal obnovljati demokrasko življenje na Primorskem. L. 1946 je postal urednik slovenske radijske postaje v Trstu, pozneje pa urednik pri Voice of America v New Yorku in Washingtonu.

V Ameriški domovini mu je zapisal nekaj spominskih besedi v slovo njegov prijatelj Simon Kregar. V spominskem članku je med drugim zapisal tudi tole:

„Antosiewicz je zadnja leta zelo trpel. Pošteno lahko rečemo, da je v precejšnji meri dachauska žrtev. Danes, ko pišemo o Vetrinju in iščemo krivce za to največjo slovensko tragedijo, ko niso umirali nedolžni, ampak se je pred vsem svetom pokazala neslutena krvočnost med nami, prav danes je čas, da brezobzirno poiščemo krivce za slovenski Dachau. Ti grobovi ne smejo mimo.“

Na januarjski razstavi umetnin sodobnih italijanskih slikarjev v javnem muzeju v Manitowoc, ki ga vodi kot

Ne veliki smuški skakalnici v Šiški — na Galetovem“ jo imenujejo, je bilo 5. februarja veliko mednarodno tekmovanje za pokal „Kongsberg“. Nastopilo je 33 tekmovalcev iz 6 držav. Jugoslavijo so zastopali Pečar, Jemc, Šlibar, Eržen, Langus in drugi. Avstrije je poleg drugih zastopal imetnik bronaste olimpijske medalje Otto Leodolter, Italijo sta zastopala odlična De Zordo in Zandanel, tekmovali pa so še Poljaki, Francozi in Nemci (iz Vzh. Nemčije). Nad 20.000 gledalcev je bilo navdušeno nad izrednim uspehom Slovenca Pečarja, ki je v hudi konkurenci zaslužno osvojil prvo mesto pred Italijanom De Zordo, Avstrijecem Leodolterjem in drugimi. V krasnem slogu je osvojil prvo mesto s 219 točkami in skokoma 63,5 in 60 m. Jemc je bil na 8 mestu, Šlibar pa na 10. Med možovi pa je prvo mesto osvojila Avstrija, drugo mesto pa Jugoslavija I.

ravnatelj rojak dr. Rajko Ložar, sta bila zastopana s svojimi deli tudi Slovojnih letih že večkrat razstavljal na venca Musič in Špical. Oba sta v po-Biennale v Benetkah.

KANADA

Z ustanovitvijo še druge slovenske fare v Torontu se je začelo prosvetno delovanje slovenskih rojakov tudi tu. V tej fari so bile v zadnjem času naslednje prireditve, ki so bile lepo obiskane: Farna katoliška ženska liga je 26. nov. 1960 priredila veliko farno družabno prireditev. Slovenska šola je 4. decembra pripravila miklavževanje, igralska družina v tej fari je pa 10. in 11. decembra lanskega leta uprizorila igrjo v 4 dejanjih, „Prisega o polnočih“, ki jo je napisala Manica Komarova. Za Silvestrovo so imeli rojaki v tej fari prijateljski družabni sestanek z banketom.

Slovensko kat. akademsko starinstvo v Torontu je imelo lansko leto 10 rednih sestankov, nekaj prireditev družabnega značaja, priredilo je pa tudi obisk Shakespearejevega gledališča v Stratfordu. Na decembrskem občnem zboru je bil izvoljen za novega predsednika dr. Mile Klopčič.

Ustanovitev Društva Slovencev v Kanadi. Na lanskem Slovenskem dnevu ustanovljeni odbor za ustanovitev splošne narodne organizacije za slovenske rojake v Kanadi je pripravil ustanovni občni zbor za ustanovitev Društva Slovencev v Kanadi. Bil je 3. decembra 1960. Na njem so bili navzoči zastopniki različnih mnenj in stremljenj. O novih pravilih se je razvila živahna debata, ki je pokazala, da je povezava krščansko usmerjenih in pozitivnih sil slovenskega življa v Kanadi nujno potrebna, zlasti spričo komunistične strnjivosti in nevarnosti. Povezava mora biti široka in povsem na demokraski osnovi. Skupni forum naj da vsem možnost za razpravo o vseh vprašanjih, ki so v zvezi s slovenskim življenjem ter o skupnem nastopanju Slovencev v važnih narodnih vprašanjih. Ugotovilo se je pa tudi, da vsi rojaki tudi pri vseh teh možnostih, ki jih imajo za svobodno udejstvovanje, še vedno niso pripravljeni za skupno sodelovanje.

Pri volitvah je bil izvoljen naslednji odbor: Predsednik I. Marn, člani odbora pa: Vinko Antolin, J. Cvetko, I. Peterlin, prof. Z. Jelinčič, ing. F. Grmek in Jože Markeš.

Seveda ne bo manjkalo najzbranejših vin, kar jih Argentina premore; še jabolčnik si bom lahko privoščil, ki mu tukaj sidra pravijo. Govornikov ne bo, kot so bili svoje dni v Vižmarjih in v Žalcu, to pa zato ne, da ne bi motili narodnih pesmi, s katerimi bodo letos nastopili vsi slovenski pevski zbori, kar jih tukaj premoremo. Tega se zelo veselim, ker me sosedov radio vedno samo z jazzom in drugimi glasbenimi izročili mori. Mimogrede sem nekje ujel, da bodo letos postregli z lectovimi srci, ki bodo opremljena s kar najbolj umetniškimi verzi, kakor tisti:

Srce bi z visokim plotom zagrabil in vanj bi tebe, Micka, posadil.

Vse to so seveda samo nekatere malenkosti, ki me čakajo na belo nedeljo na slovenskem dnevu. Prav rad bi se ob tej priložnosti spomnil tudi nate, dragi Jaže, pa že vem, da ne bo časa, ker me bodo vedno s kakšnimi novimi sladkarijami in drugimi presenečenji motili.

Na vsak način moraš čimprej zbrati skupaj potreben čas in denar, da prideš enkrat sam pogledat, kako se znamo v Argentini dobro imeti. In če bodo takrat razglasili, da si prišel na to slavnost Ti iz domovine, da si najdeš tukaj med slovenskimi dekletki, ki so še vsa nepokvarjena od titovske vzgoje, svojo izvoljenko, bo to gotovo takrat zelo privlačna programska točka.

Dotlej Te prav prisrčno pozdravlja Tvoj stric Tomaz.

PO ŠPORTNEM SVETU

Isti dan je bilo tudi mladinsko tekmovanje za pokal Kongsberg in sicer v Logatcu na skakalnici, ki je bila zadnje Bloudkovo delo. Tudi tu je osvojil prvo mesto nadarjeni slovenski mladinski skakalec Zajc s skokoma 47,5 in 46,5 ter 204 točkami. Tudi ostali slovenski mladinci so se dobro odrezali. Tekmo pa je motil hud veter, ki je skoraj onemogočil skoke. V splošni oceni so bili prvi Italijani, drugi Avstriji, tretje mesto pa so dosegli Slovenci za Jugoslavijo.

V Mar del Plati igrajo šahovski mojstri iz raznih držav za 14. mednarodno prvenstvo. Jugoslavijo zastopa Aleksander Matanovič, ki je po petem kolu na tretjem mestu za Najdorfom (Arg.) in Filipom (CSR).

Letošnje jugoslovansko šahovsko prvenstvo si je osvojil znani vele mojster dr. Peter Trifunović. Niso pa nastopili na tem prvenstvu ne Gligorič niti Ivkov in ne Matanovič.

GOSPODARSKO ŽIVLJENJE

Evropska skupnost premoga in jekla je v mesecu januarju pridelala 19.754.000 ton premoga, kar je 10.000 ton več kakor januarja 1960. Izgubo na produkciji je trpela Belgija zaradi stavk — 730.000 ton, kar je 3,2% letne produkcije.

Čilensko mnenje o Kennedyjevem načrtu „Živila za mir“ je v glavnem negativno, ker trdijo, da bi Amerikanci s tako širokogrudnim podeljevanjem odvsih poljedelskih pridelkov škodovali gospodarskemu razvoju tistih južnoameriških držav, ki se prav sedaj najbolj bore za to, da bi povečale produkcijo in namestitve svojih izdelkov na sosednih trgih odn. izven Južne Amerike.

Sovjetska ladja Molodec je iz Neocochee v Argentini odpeljala pretekli teden 5.170 ton lanenega olja, namenjenega v Rusijo.

SLOVENSKI TISK V ARGENTINI

Katoliški misijoni. Marec 1961. Najučinkovitejši; Misijoni in tisk (Stabo); Nekaj o Indoneziji in njenih prebivalcih (ing. A. Mozetič, ponatis iz Sv. Slovenije). Misijonska doživetja; Konfucijeva modrost (Stanko Boljka); Popotni misijonski utrinki (L. L.); Ločeni bratje (prof. Al. Geržinič); Naš Baraga; Naši dragi misijonarji.

Vestnik. Marec 1961. V vrtnicu revolucij (Ruda Jurček); Ali je bil nezogiben naš zlom leta 1941 (Radiovoj Rigler); Brali smo; Pogajanja z Rusi; Borci pišejo; Prošnja in poziv; Paberki; Oj očaj Nanos, ki zreš na svoje podložne; Urednikov bunker.

OBVESTILA

Društvo Slovencev sporoča, da je zapadel 70. smrti primer. Da more ta naša ustanova brezhibno delovati, je želeli, da vsak član-ica vplača v naprej za tri smrtne primere. Od vključno 68. primera dalje je po sklepu zadnjega občnega zbora plačati za vsak primer po \$ 10.—. Znesek, ki ga dobe svojci umrle člana pa je zvišan od dosedanjih \$ 3.700.— na \$ 7.500.—. Edini pogoj za redno izplačilo posmrtnine je: da ima član-ica poleg posmrtninskih prispevkov v redu plačano članarino, razen tistih, ki so te oproščeni.

Opozarjamo zlasti člane družinske poglavarje, ki imajo v posmrtninskem fondu prijavljene svoje otroke, da ti ko dopolnijo 18 let, ne spadajo več v grupo otrok, ampak se, če to želijo, vrstijo med članstvo. Treba jih je zato posebej prijaviti in so dolžni plačevati članarino in svoj prispevek v posmrtninski fond. V primeru, da so brez dohodkov (dijaki) so prvega oproščeni, v nobenem primeru pa ne drugega.

Odbor „Našega Doma“ v San Justu vabi vse člane zadruge na informativni sestanek v nedeljo, dne 26. t. m. ob 10 dopoldne v društvenih prostorih. Na sestanku bodo člani odbora podali poročilo o delu v pretekli poslovni dobi.

Ker imajo Slovenci v San Martinu že lastne prostore za zbiranje, bo letos blagoslov velikonočnih jedil ne več v župni cerkvi, ampak v novem domu, ul. Córdoba, 129 ob 15.

ZAHVALA

Zahvaljujem se svojemu kolegi, gospodu dr. Lojzetu Beretu, za hitro in lepo izvedeno kožljivo operacijo, s katero je ponovno dokazal svojo odlično kirurško spretnost in strokovno znanje, pa tudi takoj pripravljen žrtvovati za delo na meni tako dragocene nočne ure zaradi nujnosti slučaja; kakor tudi prijatelju gospodu Dorjanu Hellerju, ki mi je v kratkih par urah moje vožnje v Capitalu uredil že vse potrebno, mi stal ob strani v kožljivih trenutkih in mi tovariško in požrtvovalno pomagal ves čas moje bolezni, kljub svoji poklicni preobremenjenosti — prav tako nesebično, kot so mi pred tolikimi leti, že v predvojni Jugoslaviji, gmetno pomagali do dovršitve mojih medicinskih študij — meni, kakor tudi kdo ve še komu drugemu — njegovim staršim, poznani kranjski mecen Hellerjevi, ki v svoji veliki skromnosti nikoli niti slišati niso hoteli besede zahvale.

Buenos Aires, 20. marca 1961.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires,
Argentina

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión N 3824
Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 650854

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1961 za Argentino \$ 430.—

Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Bs. Aires, T. E. 33-7213

Vse gospe iz sanmartinskega okoliša so vljudno vabljene, da se udeležijo na cvetno nedeljo razgovora v zvezi z otvoritvijo novega doma. Razgovor bo v domu, ulica Córdoba 129 takoj po popoldanski slovenski službi božji. Slovenski šolski tečaj v Floridi bo pričel s soboto 8. aprila popoldne ob 14.30 do 17 in ne več dopolne.

Dijakinja! V nedeljo, 26. marca bo mo imele po sv. maši redni občni zbor. Prisrčno vabljene tudi začetnice!

Dijaki, dijakinja! Udeležite se v polnem številu dijaškega tečaja, katerega prireja Slov. kat. akad. starešinstvo za vse slovenske dijake. Tečaj se bo pričel v soboto, 25. t. m., ob 15.30 v Slovenski hiši. Odbora ZSS-DIO.

CERKVENI OGLASNIK

Zaključek velikonočne duhovne obnove za Slovence v San Martinu bo na cvetno nedeljo popoldne ob 17.30 s sv. mašo in pridigo. Med sv. mašo skupno sv. obhajilo.

Rojaki! V hotelu PRIMAVERA

dobite najboljšo postrežbo z zmernimi cenami, Oskrbujeta

ZORA IN DANICA

Av. Luro 2525
Telef. 2-8425 Mar del Plata

JAVNI NOTAR

Francisco Raul Cascante

Escribano Público
Pta. baja, ofic. 2.
Cangallo 1642
T. E. 35 - 8827 Buenos Aires

SLOVENCI, SLOVENKE!

Pomagajte rojakom, ki so v nesreči in potrebi!
Podprite naše reveže in bolnike!
Prihitite vsi na slovensko Pristavo v Morón na

6. SLOVENSKI DAN

na belo nedeljo, 9. aprila 1961

V primeru deževnega vremena bo prireditve naslednjo nedeljo, 16. aprila

LOJZE NOVAK

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO

Bumar, S.R.L.

Av. de Mayo 302 — Ramos Mejia
T. E.: 658 - 7033

Vam nudi vse to najboljše kakovosti in najboljših znamk na dolgoročno odplačevanje brez jamstva drugih oseb.

Kličite po telefonu in se boste prepričali. Pridem tudi na dom. In ne pozabite: Nudimo samo prvovrstno blago!